

V Štanjelu odprli Natalijino hišo, novo vstopno središče v Ferrarijev vrt

Štanjel, 13. 5. 2026: Prenovljena Natalijina hiša je kot del Ferrarijeve vile in vrta arhitekta Maks Fabianija spet središče skupnosti, ustvarjanja in obiska

V Štanjelu na Krasu smo 13. maja 2026 slavnostno odprli prenovljeno Natalijino hišo, novo vstopno središče v Ferrarijev vrt s stalno razstavo *Drevo, arhitekt in vrt* ter prostor srečevanj lokalne skupnosti, ustvarjalcev in obiskovalcev. Gre za regenerativni projekt za celo skupnost in enega prvih primerov dediščinskega wellnessa za obiskovalce, kjer so prostori razstave zasnovani kot točka za oddih, premislek in dobro počutje.

Prenovljena Natalijina hiša je del znamenite Ferrarijeve vile in vrta. Eden največjih urbanistov in arhitektov svojega časa (1865–1962) Maks Fabiani se je po razpadu monarhije in po prvi svetovni vojni vrnil domov na Kras in pred stoletjem ustvaril skoraj samooskrbno posestvo z neverjetnim vodovodnim sistemom. Tradicionalne kraške prijeme je združil s trendi takratnega časa in zapustil dediščino, ki še danes navdihuje vse, ne le arhitektov in kulturnih raziskovalcev, tudi vrtno navdušence, inženirje, estete in trajnostno osveščene.

Povezava do foto materiala: FOTO

Foto: Ana Rojc, arhiv ORA Krasa in Brkinov d.o.o.

Stalna razstava *Drevo, arhitekt in vrt*

Župan občine Komen mag. Erik Modic: »Prenova Natalijine hiše je lep primer, kako lahko s pomočjo državnih sredstev ohranjamo kulturno dediščino ter jo vračamo v življenje lokalne skupnosti. Občina sama za tako zahtevne obnove pogosto nimamo dovolj lastnih sredstev, zato je podpora države in Evropske unije ključnega pomena. S takšnimi projekti ne obnavljamo le stavb, temveč ustvarjamo prostore srečevanja, povezovanja in razvoja kraja. Veseli me, da smo tudi v Štanjelu uspeli ustvariti prostor, ki bo služil domačinom in obiskovalcem ter ohranjal dediščino.«

Prenova Natalijine hiše s stalno razstavo *Drevo, arhitekt in vrt* je poklon arhitektu **Maksu Fabianiju**, ki je znal prisluhniti prostoru in trajnostno ustvariti **Ferrarijevo vilo**, vpeto v nekdanje srednjeveško obzidje Štanjela, pod katerim se še danes razprostira eden najlepših

slovenskih vrtov. Odprtja se je udeležil **dr. Aleksander Jevšek**, minister za kohezijo in regionalni razvoj RS. Ob njem so obiskovalce nagovorili **mag. Erik Modic**, župan Občine Komen, **dr. Karmen Rodman**, direktorica ORA Krasa in Brkinov, ter **ustvarjalci vsebinskega koncepta Natalijine hiše** in nove stalne razstave, ki jih je v multidisciplinarno ekipo povezala Agencija za razvoj in komunikacije v kulturnem turizmu **Nea Culpa**.

Dediščinski wellness v hiši in na vrtu

Natalijina hiša je eden **prvih primerov dediščinskega wellnessa v Sloveniji**. Interpretacija in razstava sta **delo multidisciplinarne ekipe**, ki se je **ukvarjala z dobrim počutjem obiskovalcev**. V hiši se lahko umirijo in postanejo drugače dojemljivi za **interpretacijo in zgodbe prostora ter skupnosti**. *»V Razvojni agenciji Krasa in Brkinov verjamemo, da prihodnost našega prostora temelji na skupnostnem upravljanju prostora – na modelu, kjer objekt ni le infrastruktura, temveč živ organizem, ki ga soustvarjajo društva, prebivalci, lokalni ustvarjalci, mladi nadobudneži in starejši z bogatimi izročili oziroma vsi tisti, ki v tem prostoru vidijo svoj dom in svojo priložnost. Natalijina hiša je prav to: vzorčni primer, ki bo pokazal, kako lahko skupnost zavzame aktivno vlogo pri upravljanju prostora, ohranjanju kulturne dediščine in razvoju turizma. Ta dodana vrednost projekta je danes še nevidna, a bo v prihodnjih letih postala ključna – ker bo omogočila, da se razvoj ne bo dogajal od zgoraj, temveč bo rasel od spodaj navzgor, iz ljudi, ki ta prostor živijo.«* pripoveduje **dr. Karmen Rodman, direktorica ORA Krasa in Brkinov**, kjer so od Občine Komen prevzeli ključ hiše in upravljanje. Zdaj bo lahko doživetje Ferrarijevega vrta veliko celovitejše. Natalijina hiša namreč v novi luči razkriva, kako je Fabiani združil parcele pod obzidjem in jih s krožnimi potmi povezal v **skoraj samooskrben park s travniki, sadovnjakom, gozdom in znamenitim vrtom**.

Fabiani: Možnosti za preobrazbo vsake stvari so neomejene

Izkušnja intimnih prostorov niza **zgodbe Hiše, Skupnosti in Vrta** do drugega nadstropja, kjer z **veliko potopitveno poslikavo muralista Tomaža Milača** zaživijo izumi, sanje in vizije Maksa Fabianija kot živi laboratorij arhitekta. *»Natalijino hišo smo zasnovali kot **potovanje v svet skupnosti v Štanjelu** nekoč in danes. Že stoletje prebivalce in obiskovalce povezuje **Ferrarijev vrt, poln genialnih izumov in idej arhitekta Maksa Fabianija**, zato smo si želeli obiskovalce potopiti v njegove načrte, skice in prodorne misli na poseben način. Ponosni smo, da je hiša **postala vrt idej za več kot 30 ustvarjalcev iz vse Slovenije**«,* nadaljuje **Neja Petek**, direktorica agencije za razvoj in komunikacije v **kulturnem turizmu Nea Culpa**, ki je ustvarila koncept hiše in izkušnje. Prenovo je celovito koordinirala **Helena Kosmina iz Občine Komen**, gradbena dela je izvedla **Komunala Sežana**. Razstavo in osrednjo video zgodbo podpisuje **režiser Jaša Koceli**, prostore je zasnoval tandem **Sara&Sara arhitektk**

Sare Škarica in Sare Badovinac, video je nastal v produkciji **Warehouse Collective**, za tehnično opremo pa je poskrbel **B-projekt**.

Uresničena utopija skupnosti v času podnebnih sprememb

Strokovno vodstvo je delo arhitektke-konservatorke **Nataše Kolenc**, ki že **več kot 25 let raziskuje** in interpretira dediščino Maksa Fabianija. Tako kot je **Ferrarijev vrt** sam po sebi **spomenik vodi na Krasu**, je tudi **obisk v Natalijini hiši opomnik, da je voda** na Krasu od nekdanj, danes pa povsod po svetu, eden **najdragocenejših virov**. Pomemben del razstave je zato posvečen **digitalizaciji inženirskega izuma vodovodnega sistema**, ki ga lahko obiskovalci spoznajo ob kozarcu **odlične kraške vode iz sodobnega vodnega bara**, ki so ga zasnovali v **Fabrikaidu**. V času, ko **podnebne spremembe ogrožajo planet**, lahko ta vrt razumemo kot uresničeno utopijo skupnosti. Dokler bomo **skupaj skrbeli za vrtove**, bomo kot skupnosti obstajali, so prepričani ustvarjalci.

Natalijina hiša prejela certifikat Zeleni ključ

Ob slavnostnem odprtju je Natalijina hiša prejela tudi mednarodni okoljski certifikat **Zeleni ključ – Green Key**, vodilni standard odličnosti na področju okoljske odgovornosti in trajnostnega delovanja v turistični industriji. Certifikat je direktorici ORA Krasa in Brkinov dr. Karmen Rodman podelil nacionalni koordinator programa **Zeleni ključ Slovenija** Boris Šušmak.

Dobrodošli v Natalijino hišo, novo vstopno točko v Ferrarijev vrt

Natalijina hiša je odprta od torka do petka med **9.00 in 17.00** ter ob sobotah, nedeljah in praznikih med **9.00 in 18.00**. Vabljeni v Štanjel.

Več informacij:

ORA Krasa in Brkinov: info@visitstanjel.si, +386 41 383 986 in

Občina Komen: obcina@komen.si, +386 5 73 10 453.

